

Col. 3 (S)

dat
Cix la sure
-Atee

5

xvi, 24. Nu een andere vraag: wanneer ik gewag maak van vergeten en eveneens versta waar ik gewag van maak, hoe zou ik het dan verstaan zonder het mij te herinneren? En dan bedoel ik niet dat ik mij de klank van die benaming herinner, maar de door die naam betekende zaak; want indien ik de zaak was vergeten, wat had dan die klank voor waarde gehad? Ik had hem in het geheel niet kunnen verstaan. Herinner ik mij dus de herinnering, dan is de herinnering zelf door zichzelf bij zichzelf aanwezig. Herinner ik mij echter het vergeten, dan is zowel de herinnering aanwezig als het vergeten: de herinnering waardoor ik mij herinner, en het vergeten dat ik mij herinner. Wat is echter het vergeten anders dan een ontbreken van herinnering? Hoe is dan dat vergeten op zodanige wijze aanwezig, dat ik het mij kan herinneren, terwijl toch de aanwezigheid van vergeten het mij onmogelijk maakt mij te herinneren? Houden wij echter enerzijds datgene wat wij ons herinneren door de herinnering vast, en zouden wij anderzijds de met de naam 'vergeten' betekende zaak totaal niet kunnen vatten op het horen van die naam, indien wij ons het vergeten niet herinnerden, dan wordt dus het vergeten door de herinnering vastgehouden. Om ons het vergeten te beletten is dus datgene aanwezig door welks aanwezigheid wij vergeten!

Of valt hieruit op te maken dat het niet door zichzelf in het geheugen en de herinnering is wanneer wij het ons herinneren, maar door zijn beeld, aangezien het vergeten, indien het door zichzelf aanwezig was, niet bewerken zou dat wij ons herinnerden, maar dat wij vergaten? Ja, wie zal dat ooit achterhalen? Wie zal vatten hoe dit in elkaar zit?

C-- 3

xvii, 26. Groot is dat vermogen dat mijn geheugen is: het is op de een of andere manier iets huiveringwekkendst, mijn God, die diepe, onbegrensde veelvoudigheid! En dat geheugen is mijn geest, dat ben ik zelf! Wat ben ik dan, mijn God? Wat ben ik voor een wezen? Leven ben ik, veelsoortig, veelvormig leven, leven van een geweldige onmetelijkheid! En zie, in de velden en grotten en de hollen van mijn geheugen, ontelbaar vele en in ontelbare veelheid gevuld met ontelbaar veel dingen,⁵ die zich daar bevinden door hun beelden, zoals alles wat stoffelijk is, of door hun eigen aanwezigheid, zoals wetenschap en kunst, of door ik weet niet wat voor begrippen of merktrekens, zoals de aandoeeningen.

van de geest, die de geest, ook terwijl hij ze niet meer ondergaat, door het geheugen vasthoudt, aangezien alles wat zich in het geheugen bevindt zich in de geest bevindt - daar, te midden van al die dingen loop ik heen en weer, vlieg ik her en der; ik dring er ook tussen, zover ik kan, en nergens is er een einde of een grens: zo groot en machtig is het geheugen, zo groot en machtig is het leven in de mens, die aan de dood onderhevig leeft.

Wat moet ik dus doen, o gij mijn ware leven, mijn God? Ook aan dat vermogen in mij dat geheugen heet zal ik voorbijgaan, voorbijgaan om u te bereiken. Lieflijk licht, wat zegt gij mij? Zie, ik zal langs mijn geest opklimmen tot u die boven mij zijt, altijd blijvend, en ik zal ook aan dat vermogen van mij voorbijgaan dat geheugen heet, in mijn verlangen om u te raken zoals gij geraakt kunt worden, om u aan te hangen zoals gij aangehangen kunt worden. Ook de viervoetige dieren en de vogels hebben namelijk geheugen: anders zouden ze hun legers of nesten niet weer opzoeken en veel andere dingen niet weer doen, die ze tot hun gewoonte maken, want ze zouden niet eens ook maar iets tot gewoonte kunnen maken zonder hun geheugen te gebruiken. Ook aan het geheugen zal ik dus voorbijgaan om Hem te raken die mij van de viervoeters heeft onderscheiden en mij wijzer heeft gemaakt dan de vogelen des hemels. Ook aan het geheugen zal ik voorbijgaan om u te vinden... om u wáár te vinden, o gij waarlijk goede, o gij onbedreigde zoetheid, om u wáár te vinden? Vind ik u buiten mijn geheugen, dan herinner ik mij u niet. En hoe kan ik u nog vinden als ik mij u niet herinner?

Mi pelayo wadyi --
(Ayo dan Si Danyo at. wiyawo)